

Predicting Job Satisfaction based on Islamic Lifestyle and Spiritual Well-being in Nurses

ARTICLE INFO

Article Type

Analytical Review

Aurhors

Baghianpour,Z.¹

Zhianbagheri,M.²

Belyad,M.R.³

ABSTRACT

The purpose of this study was to predict job satisfaction based on Islamic lifestyle and spiritual well-being in nurses. The study was descriptive-correlational and the statistical population included all female nurses in Takht Jamshid Hospital of Karaj this year. Sample size was also randomly selected using Cochran formula (n = 144).

Questionnaire was used for data collection and correlation and univariate regression tests were used for data analysis at the significant level (P <0.05). The results showed that Islamic lifestyle and its components (social, beliefs, worship, ethics, financial, family, health, thinking and science, security and chronology) and spiritual well-being and its components (relationship with God, self, others and nature) can predict job satisfaction. Therefore, it is recommended to organize workshops on spiritual well-being and Islamic lifestyle in order to increase nurses' job satisfaction.

Keywords: Spiritual well-being, Nurses, Islamic lifestyle, Job satisfaction.

How to cite this article

Keywords: Spiritual well-being, Nurses, Islamic lifestyle, Job satisfaction.

¹M.A. Clinical Psychology, Islamic Azad University, karaj Branch, Ferdows, Iran

²PhD in Counseling Psychology, Assistant Professor, Islamic Azad University, karaj Branch, Ferdows, Iran

³PhD in Educational Psychology, Assistant Professor, Islamic Azad University, karaj Branch, Ferdows, Iran

* Correspondence:

Address:

Phone:

Article History

Received: August 13, 2019

Accepted: December 27, 2019

ePublished: September 30, 2019

پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی در پرستاران

زهرا باقیان پور

دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

معصومه ژیان باقری*

استادیار گروه روان‌شناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

محمد رضا بلیاد

استادیار گروه روان‌شناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی در پرستاران بوده است. پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و جامعه آماری، شامل کلیه پرستاران زن بیمارستان تخت جمشید شهر کرج در سال جاری بوده است. حجم نمونه نیز با استفاده از فرمول کوکران، به صورت تصادفی ساده (۱۴۴ نفر) انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده پرسشنامه بوده و برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های همبستگی و رگرسیون تک متغیره، در سطح معناداری ($P < 0.05$) استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد، سبک زندگی اسلامی و مؤلفه‌های آن (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) و بهزیستی معنوی و مؤلفه‌های آن (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت) می‌توانند رضایت شغلی را پیش‌بینی کنند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های آموزشی در زمینه بهزیستی معنوی و سبک زندگی اسلامی، به منظور بالا بردن رضایت شغلی پرستاران، برگزار شود.

واژگان کلیدی: بهزیستی معنوی، پرستاران، سبک زندگی اسلامی، رضایت شغلی.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۵/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۱/۷

*نویسنده مسئول

مقدمه

پرستاران یکی از بزرگترین گروه‌های ارائه‌دهنده خدمات سلامت محسوب می‌شوند که بیشترین تعامل را با بیماران داشته و وضعیت روحی- روانی آنان، تأثیر قابل‌توجهی بر بیماران نیز به‌جا می‌گذارد^(۱). ساعات کار طولانی، باعث کاهش عملکرد شغلی (Job Performance) و طیف وسیعی از بیماری‌های مزمن در پرستاران می‌شود. علاوه بر این، خطاهای مربوط به خستگی می‌تواند به بیماران آسیب برساند^(۲). پرستاران در مقایسه با سایر کارکنان مراقبت‌های بهداشتی، استرس شغلی (Job stress) بیشتری تجربه می‌کنند^(۳) که تأثیر بسزایی بر عملکرد شغلی آن‌ها داشته و کیفیت خدمات آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد^(۴) حجم کاری زیاد پرستاران احتمال بروز اضطراب (Anxiety)، افسردگی (Depression) و نیز استرس شغلی را در بین آن‌ها افزایش داده و سلامت آن‌ها را تهدید می‌کند^(۵) همچنین باعث کاهش رضایت شغلی می‌شود^(۶).

رضایت شغلی همواره یک عامل کلیدی در مدیریت منابع انسانی در پرستاری است. اصولاً افراد در شغلی که باطناً از آن ناراضی هستند برای مدت طولانی باقی نمی‌مانند و یا در صورت باقی-

ماندن در آن شغل، بازده و کیفیت مناسبی را ارائه نمی‌دهند. کارکنان راضی، کارشان را بهتر انجام می‌دهند، غیبت کمتری دارند و دارای انگیزه بیشتر و تعهد سازمانی (Organizational Commitment) بالاتری هستند^(۷). رضایت شغلی، نوعی احساس رضایت است و رضایت فرد از شغل خود در سازمان است که با کار مناسب، با استعدادها، میزان موفقیت در شغل، خودکارآمدی مثبت، سبک‌های مقابله (Coping styles) با شرایط، تأمین نیازهای منطقی، شکوفایی استعدادها، پیشرفت شغلی (Career progression)، تجربه‌های موفق و جو سازمانی ارتباط دارد^{(۸) (۹)} همچنین به این معناست که فرد به شغل خود علاقه‌مند است و آن را ارزشمند تلقی می‌کند^(۱۰).

یکی از عواملی که تأثیر مستقیم و مثبت بر رضایت شغلی دارد، سبک زندگی اسلامی است^(۱۱) اسلام یکی از ابزارهای سازنده سبک زندگی انسان می‌باشد. بین انسان و پروردگار، عهد و پیمانی است که پاسداشت آن، درهای معنوی را می‌گشاید و آدمی را به سبک زندگی نوین و اسلامی، رهنمون می‌سازد تا او را به سعادت در زندگی دنیوی و اخروی برساند^(۱۲). سبک زندگی مفهوم بسیار مهمی است که اغلب برای بیان زندگی مردم بکار می‌رود و منعکس‌کننده طیف کاملی از ارزش‌ها، عقاید و فعالیت‌های اجتماعی است^(۱۳).

یکی از مواردی که رضایت شغلی را پیش‌بینی می‌کند، بهزیستی معنوی است^(۱۴). به گفته الیسون (Ellison) بهزیستی معنوی، شامل یک عنصر روانی اجتماعی و یک عنصر مذهبی است. بهزیستی مذهبی (Religious Well-being) که عنصری مذهبی است، بیانگر ارتباط با یک قدرت برتر یعنی خدا است. بهزیستی وجودی عنصری روانی اجتماعی است و بیانگر احساس فرد از این‌که چه کسی است، چه کاری و چرا انجام می‌دهد و به کجا تعلق دارد، می‌باشد. هم بهزیستی مذهبی و هم بهزیستی وجودی شامل تعالی و حرکت فراتر از خود می‌باشند. بعد بهزیستی مذهبی، ما را به رسیدن به خدا هدایت می‌کند در حالی که بعد بهزیستی وجودی، ما را فراتر از خودمان و به سوی دیگران و محیط‌مان سوق می‌دهد. از آنجایی که انسان به‌عنوان نظامی یکپارچه عمل می‌کند این دو بعد در عین حال که از هم جدا هستند با هم تعامل و همپوشی دارند و در نتیجه ما احساس سلامت معنوی، رضایت و هدفمندی می‌کنیم^(۱۵). جعفری و همکاران^(۱۶) در بررسی نقش بهزیستی معنوی در پیش‌بینی رضایت شغلی پرستاران به این نتیجه دست یافتند که رضایت شغلی پرستاران توسط بهزیستی معنوی پیش‌بینی می‌شود. در پژوهش پریانو، هونگ و چن (Priano, Hong & Chen) بر سبک زندگی و نتایج مرتبط با سلامت پرستاران بیمارستان دانشگاهی آمریکا، به این نتایج دست یافتند که پرستاران به علت فعالیت بدنی ناکافی و خوردن یک رژیم غذایی با کیفیت پایین، در معرض نتایج بد سلامتی قرار دارند^(۱۷).

از این‌رو سؤال اصلی پژوهش حاضر این خواهد بود که آیا سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی می‌توانند رضایت شغلی پرستاران را پیش‌بینی کنند؟

ابزار و روش‌ها

۰/۸۰ بود که بیان کننده ثبات نمرات پرسشنامه بهزیستی معنوی در طی زمان است (۲۰).

یافته‌ها

در تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش نتایج زیر حاصل شد.

جدول ۱: آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش		
متغیر تحقیق	آماره Z	Sig
رضایت شغلی	۰/۵۰۵	۰/۳۰۶
سبک زندگی اسلامی	۰/۴۴۱	۰/۳۱۲
اجتماعی	۰/۶۴۳	۰/۲۸۱
باورها	۰/۵۲۱	۰/۱۱۱
عبادی	۰/۵۴۱	۰/۴۰۱
اخلاق	۰/۶۰۳	۰/۳۲۱
مالی	۰/۴۴۵	۰/۲۱۶
خانواده	۰/۵۳۱	۰/۲۱۵
سلامت	۰/۳۴۲	۰/۲۳۱
تفکر و علم	۰/۶۱۱	۰/۱۰۱
امنیتی	۰/۵۰۱	۰/۴۰۱
زمان‌شناسی	۰/۶۲۳	۰/۲۰۱
بهزیستی معنوی	۰/۴۱۰	۰/۲۲۱
ارتباط با خدا	۰/۴۳۲	۰/۲۰۵
ارتباط با خود	۰/۲۱۲	۰/۴۴۱
ارتباط با دیگران	۰/۶۳۱	۰/۲۱۱
ارتباط با طبیعت	۰/۴۲۱	۰/۲۰۱

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهند، بر اساس نتایج آزمون نرمالیتی، سطح معنی‌داری محاسبه شده برای متغیرهای مدل بیشتر از ۰/۰۵ است که از نرمال بودن توزیع آن‌ها حمایت شده است. بر اساس فرضیه کلی پژوهش مبنی بر اینکه رضایت شغلی را می‌توان بر اساس سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی پیش‌بینی کرد، این نتایج به دست آمد.

جدول ۲: نتایج آزمون پیرسون برای متغیرهای پژوهش			
متغیرها	رضایت شغلی	سبک زندگی اسلامی	بهزیستی معنوی
رضایت شغلی	۱		
سبک زندگی اسلامی	۰/۸۲۷**	۱	
بهزیستی معنوی	۰/۴۳۳**	۰/۶۰۵**	۱

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

نتایج جدول ۲، نشان می‌دهد، با توجه به خروجی آزمون همبستگی مشاهده می‌شود، که اولاً چون مقدار معناداری این آزمون کمتر از مقدار ۰/۰۱ شده است پس می‌پذیریم که بین همه متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود دارد و مثبت بودن مقدار آزمون پیرسون، نشان‌دهنده مثبت بودن رابطه آن‌ها است.

جدول ۳: نتایج ضرایب رگرسیون هم‌زمان برآورد فرضیه اصلی در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی			
R	R ²	همبستگی	خطای معیار
۰/۷۲۷**			دوربین

چندگانه	برآورد	واتسون
۰/۸۳۱	۰/۶۹۱	۲/۰۵۳
۰/۶۸۷	۸/۷۰۹	

با توجه به نتایج جدول ۳، مقدار دوربین واتسون در این برآورد عددی بین ۱/۵ تا ۲/۵ است؛ بنابراین متغیرها از هم مستقل هستند و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. با توجه به مقدار $R^2 = (0.691)$ مشاهده می‌شود که متغیرهای سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی، با هم ۶۹/۱ درصد پیش‌بینی کننده متغیر رضایت شغلی هستند.

جدول ۴: نتایج آزمون تحلیل پراکنندگی در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی

منبع متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی df	میانگین مجذورات	F مقدار	سطح معناداری
رگرسیون	۲۳۸۶۷/۱۷۴	۲	۱۱۹۳۳/۵۸۷	۱۵۷/۳۴۲	۰/۰۰۰
باقیمانده	۱۰۶۹۴/۱۳۲	۱۴۱	۷۵/۸۴۵		
کل	۳۴۵۶۱/۳۰۶	۱۴۳			

نتایج جدول ۴، نشان می‌دهند، با توجه به سطح معناداری و مقدار F، این رگرسیون معنادار است.

جدول ۵: ضرایب در مورد سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی

الگو	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	
	B	خطای استاندارد	Beta	t
عدد ثابت	۶۳/۵۵۷	۷/۲۸۳	۸/۷۲۷	۰/۰۰۰
سبک زندگی اسلامی	۰/۰۸۴	۰/۰۰۶	۰/۸۹۱	۱۵/۱۴۲
بهزیستی معنوی	۰/۰۸۱	۰/۰۴۵	۰/۱۰۶	۱/۸۰۵

نتایج جدول ۵، نشان می‌دهند ضریب رگرسیون تأثیر متغیر سبک زندگی اسلامی بر رضایت شغلی، ۰/۸۹۱، به دست آمده است که با ارزش t برابر با ۱۵/۱۴۲ در سطح $(P < 0.05)$ معنادار است. ضریب رگرسیون تأثیر متغیر بهزیستی معنوی بر رضایت شغلی، ۰/۱۰۶، به دست آمده است که با ارزش t برابر با ۱/۸۰۵ در سطح $(P < 0.05)$ معنادار است؛ که نشان می‌دهد سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی، رضایت شغلی را پیش‌بینی می‌کنند؛ اما به دلیل بیشتر بودن مقدار بتا در سبک زندگی اسلامی، سهم سبک زندگی اسلامی در این پیش‌بینی بیشتر است.

در فرضیه ویژه اول بیان شده بود که رضایت شغلی را می‌توان بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) پیش‌بینی کرد. بر این اساس نتایج به شرح زیر حاصل شد.

جدول ۶: نتایج آزمون پیرسون برای مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) و رضایت شغلی

متغیرها	رضایت شغلی
اجتماعی	۰/۷۲۷**

جدول ۹: جدول ضرایب در مورد مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی)

مقدار معناداری	t	ضرایب		الگو	عدد ثابت
		Beta	B		
۰/۰۰۰	۱/۶۲۰		۵/۷۲۳	۹/۲۶۸	اجتماعی
۰/۰۱۰	۱/۷۳۸	۰/۲۲۶	۰/۲۱۷	۰/۳۷۸	باورها
۰/۰۰۰	۴/۲۷۳	۰/۴۷۸	۰/۱۷۱	۰/۸۰۷	عبادی
۰/۰۱۰	۱/۲۹۶	۰/۱۵۴	۰/۳۷۴	۰/۳۵۶	اخلاق
۰/۰۴۰	۲/۰۳۵	۰/۲۵۰	۰/۱۴۰	۰/۲۸۵	مالی
۰/۰۰۰	۱/۰۲۵	۰/۱۱۴	۰/۱۰۹	۰/۱۱۲	خانواده
۰/۰۳۰	۱/۰۴۴	۰/۱۴۳	۰/۱۵۵	۰/۱۶۲	سلامت
۰/۰۰۰	۳/۹۴۴	۰/۱۹۹	۰/۰۷۵	۰/۲۹۵	تفکر و علم
۰/۰۰۰	۴/۱۲۵	۰/۴۲۴	۰/۲۱۷	۰/۹۵۸	امنیتی
۰/۰۰۰	۲/۹۱۱	۰/۳۰۵	۰/۲۰۹	۰/۶۰۸	زمان‌شناسی
۰/۰۴۰	۰/۲۶۳	۰/۰۲۳	۰/۳۶۸	۰/۰۹۷	

نتایج جدول ۹، نشان می‌دهند با توجه به مقدار معنی‌داری ($P < 0.05$)، تمام مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی، رضایت شغلی را پیش‌بینی می‌کنند. بیشترین مقدار $Beta = (0.478)$ مربوط به مؤلفه باورها است؛ و این بدین معنا است که مؤلفه باورها، قوی‌ترین سهم را در پیش‌بینی متغیر رضایت شغلی دارد.

در فرضیه ویژه دوم مبنی بر اینکه رضایت شغلی را می‌توان بر اساس مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت) پیش‌بینی کرد، این نتایج به دست آمد.

جدول ۱۰: نتایج آزمون پیرسون برای مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت) و رضایت شغلی

رضایت شغلی	متغیرها
۰/۵۵۵	ارتباط با خدا
**۰/۳۵۵	ارتباط با خود
**۰/۳۳۲	ارتباط با دیگران
**۰/۳۵۸	ارتباط با طبیعت

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهند، در مورد خروجی آزمون همبستگی مشاهده می‌شود، که اولاً چون مقدار معناداری این آزمون کمتر از مقدار ۰/۰۱ شده است پس می‌پذیریم که بین مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت) و رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد و مثبت بودن مقدار آزمون پیرسون، نشان‌دهنده مثبت بودن رابطه آن‌ها است.

متغیرها	رضایت شغلی
باورها	**۰/۷۳۱
عبادی	**۰/۶۶۱
اخلاق	**۰/۶۲۸
مالی	**۰/۷۲۷
خانواده	**۰/۷۴۵
سلامت	**۰/۴۱۴
تفکر و علم	**۰/۶۹۹
امنیتی	**۰/۶۸۱
زمان‌شناسی	**۰/۶۴۳

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

با توجه به نتایج جدول ۹، در مورد خروجی آزمون همبستگی مشاهده می‌شود، که اولاً چون مقدار معناداری این آزمون کمتر از مقدار ۰/۰۱ شده است پس می‌پذیریم که بین مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) و رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد و مثبت بودن مقدار آزمون پیرسون، نشان‌دهنده مثبت بودن رابطه آن‌ها است.

جدول ۷: نتایج ضرایب رگرسیون هم‌زمان برآورد فرضیه ویژه اول در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی)

R	R ²	همبستگی چندگانه	خطای معیار برآورد	دوربین واتسون
۰/۸۵۷	۰/۷۳۴	۰/۷۱۴	۸/۳۱۱۱	۲/۲۷۵

با توجه به نتایج جدول ۷، مقدار دوربین واتسون در این برآورد عددی بین ۱/۵ تا ۲/۵ است؛ بنابراین متغیرها از هم مستقل هستند و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. با توجه به مقدار $R^2 = (0.734)$ مشاهده می‌شود که مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) ۷۳/۴ درصد پیش‌بینی‌کننده متغیر رضایت شغلی هستند.

جدول ۸: نتایج آزمون تحلیل پراکندگی در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی)

منبع متغیر	مجموع مجزورات	درجه آزادی df	میانگین مجزورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	۲۵۳۷۴/۵۱۹	۱۰	۲۵۳۷/۴۵۲	۷۳۵	۰/۰۰۰
باقیمانده کل	۹۱۸۶/۷۸۶	۱۳۳	۶۹/۰۷۴	۳۶	
	۳۴۵۶۱/۳۰۶	۱۴۳			

نتایج جدول ۸، نشان می‌دهند، با توجه به سطح معناداری و مقدار F، این رگرسیون معنادار است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه آزمون فرضیه اصلی نشان داد، سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی، رضایت شغلی را پیش‌بینی می‌کند. نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهش‌های زیر همخوان و همسو است. سیف‌زاده و حقیقیان در بررسی رابطه سبک زندگی اسلامی با رضایت شغلی، به این نتیجه دست یافتند که بین سبک زندگی اسلامی با رضایت شغلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد^(۲۱).

همچنین در پژوهش جعفری و همکاران مشخص شد که بهزیستی معنوی پرستاران، پیش‌بینی کننده رضایت شغلی آن‌ها است^(۱۴). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت، با توجه به استرس‌زا بودن شغل پرستاری در سال‌های اخیر، شاهد افزایش میزان استرس در فضای کاری این قشر از افراد هستیم و این موضوع، سلامت و ایمنی پرستاران و بیماران را تحت تأثیر قرار می‌دهد که البته با انتخاب سبک زندگی مناسب شاید بتوان فشار ناشی از محیط کار را کاهش داد. سبک زندگی اسلامی، با مداخله در بینش فرد، به وی کمک می‌کند که هنگام انجام وظایف کاری، به رضایت نیز توجه داشته باشد. از آنجاکه در این نوع شیوه زندگی، هدف غایی، نیل به رضایت الهی است، فرد با عمل به آموزه‌های اسلام، به این هدف بزرگ زندگی خود دست می‌یابد. زمانی که فرد در انجام هر یک از وظایف زندگی خود، آگاه باشد که عمل او، مقدمه‌ای برای نیل به هدف غایی حیات است، انجام وظایف شغلی برایش لذت‌بخش می‌شود و می‌تواند اخلاق کار را در محیط کاری، تقویت کند که در نهایت باعث پیشرفت و بالا رفتن رضایت شغلی او می‌شود. معنویت یک احساس درونی است که به فرد احساس آرامش می‌دهد. افراد برخوردار از بهزیستی معنوی با این نگرش که

خداوند آنان را یاری خواهد کرد، عوامل استرس‌زا را به‌عنوان عامل تهدید کننده در نظر نمی‌گیرند، بلکه به‌طور مثبت از این موقعیت استفاده کرده و کارآمدی و توانایی خود را در مقابله با مشکلات افزایش می‌دهند و با کاهش مشکلات روانی به سازه‌های مثبت روان‌شناختی از قبیل رضایت شغلی دست می‌یابند. تحقیقات متعددی در حمایت از این فرضیه که بهزیستی معنوی می‌تواند کارکرد روانی و سازگاری فرد را تقویت کند، وجود دارد^(۱۴)؛ بنابراین پرستارانی که بهزیستی معنوی بالایی داشته باشند بهتر می‌توانند با مشکلات کاری برخورد کنند و رضایت بیشتری نسبت به شغل خود داشته باشند، بنابراین بهزیستی معنوی، می‌تواند زمینه‌ساز رضایت شغلی شود که مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر است.

نتیجه آزمون فرضیه ویژه اول نشان داد، رضایت را می‌توان بر اساس مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی) پیش‌بینی کرد. نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهش‌های زیر همخوان و همسو است.

سیف‌زاده و حقیقیان در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی (شاخص‌های اجتماعی، عبادی، باور، خانواده، اخلاق، مالی، سلامت روان، تفکر و علم، امنیتی-ردفای و زمان‌شناسی)، با رضایت شغلی زنان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد^(۲۱). در پژوهش محمدپور و شاکری‌نیا مشخص شد، بهداشت روانی، احساس امنیت، نظم و دین‌داری، با رضایت رابطه مثبت دارند^(۲۲). در تبیین یافته فوق می‌توان چنین

جدول ۱۱: نتایج ضرایب رگرسیون هم‌زمان برآورد فرضیه ویژه دوم در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت)

R	R ²	همبستگی چندگانه	خطای معیار برآورد	دوربین واتسون
۰/۵۸۳	۰/۳۴۰	۰/۳۲۱	۱۲/۸۰۸	۱/۵۵۵

نتایج جدول ۱۱ نشان می‌دهند، مقدار دوربین واتسون در این برآورد عددی بین ۱/۵ تا ۲/۵ است؛ بنابراین متغیرها از هم مستقل هستند و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. با توجه به مقدار $R^2 = (۰/۳۴۰)$ مشاهده می‌شود که مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت) ۳۴ درصد پیش‌بینی کننده متغیر رضایت شغلی هستند.

جدول ۱۲: نتایج آزمون تحلیل پراکنندگی در مورد پیش‌بینی رضایت شغلی بر اساس مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت)

منبع متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی df	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	۱۱۷۵۹/۶۷۱	۴	۲۹۳۹/۹۱۸	۱۱۷/۹۲۲	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۲۲۸۰۱/۶۳۴	۱۳۹	۱۶۴/۰۴۱		
کل	۳۴۵۶۱/۳۰۶	۱۴۳			

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهند، با توجه به مقدار F و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵، این رگرسیون معنادار است.

جدول ۱۳: جدول ضرایب در مورد مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت)

الگو	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	مقدار معناداری
	B	خطای استاندارد		
عدد ثابت	۲/۱۵۵	۱۰/۷۸۸	۱/۸۰۵	۰/۰۳۰
ارتباط با خدا	۲/۳۹۸	۰/۳۸۷	۰/۷۶۸	۰/۰۰۰
ارتباط با خود	۰/۳۱۲	۰/۱۶۵	۰/۱۷۳	۰/۰۴۱
ارتباط با دیگران	۰/۱۴۵	۰/۲۰۹	۰/۰۵۹	۰/۰۴۸
ارتباط با طبیعت	۰/۵۲۹	۰/۳۴۱	۰/۱۷۲	۱/۵۴۹

نتایج جدول ۱۳، نشان می‌دهند با توجه به مقدار معناداری ($P < ۰/۰۵$)، تمام مؤلفه‌های بهزیستی معنوی، رضایت شغلی را پیش‌بینی می‌کنند. بیشترین مقدار $Beta = (۰/۷۶۸)$ مربوط به مؤلفه ارتباط با خدا است؛ و این بدین معنا است که مؤلفه ارتباط با خدا، قوی‌ترین سهم یگانه را در تبیین متغیر رضایت شغلی دارد.

حاضر است. در تبیین پیش‌بینی رضایت شغلی توسط بعد ارتباط با دیگران، می‌توان گفت پرستارانی که با معنویت زندگی می‌کنند، همکاری مؤثرتری با دیگران دارند، مراقبت از بیماران را با کیفیت بالاتری انجام می‌دهند، گرایش مثبت در برخورد با دیگران دارند، بنابراین از محیط کار خود لذت بیشتری می‌برند و رضایت شغلی بالاتری نسبت به همکاران خود دارند که مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر است. در تبیین بعد ارتباط با طبیعت، می‌توان گفت تجربه پیوند معنوی باعث می‌شود تا افراد در درون خود احساس آرامش کنند، نسبت به خداوند متعال و دیگر انسان‌ها احساس علاقه و عشق کنند و در هماهنگی کامل با طبیعت اطرافشان به زندگی خود ادامه دهند که باعث بالا رفتن رضایت در افراد می‌شود، همچنین می‌تواند رضایت از محیط کار، به‌عنوان قسمت مهمی از زندگی، در آن‌ها رشد کند که مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر است.

هر پژوهش محدودیت‌های فراوانی دارد از جمله محدودیت‌های این پژوهش این است که جامعه آماری این پژوهش محدود به پرستاران زن بیمارستان تخت جمشید شهر کرج استان البرز بود، لذا در تعمیم نتایج به جوامع آماری دیگر احتیاط شود. این پژوهش محدود به اطلاعات مربوطه، به‌صورت خود گزارشی بود و به دلیل محدودیت زمانی و شرایط پرستاران، مصاحبه‌ای صورت نگرفت از این‌رو شایسته است که تفسیر نتایج با احتیاط انجام پذیرد. کنترل همه متغیرهای ناخواسته که ممکن بود نتایج پژوهش را تحت‌تأثیر قرار دهند امکان‌پذیر نبود. از جمله عدم کنترل عوامل محیطی مربوط به موقعیت اجرای آزمون پیشنهاد می‌شود در سایر محیط‌های کاری پژوهش مشابهی صورت گیرد و نتایج آن با این پژوهش مقایسه شود پیشنهاد می‌شود متغیرهای مرتبط دیگر، مثل ویژگی‌های شخصیتی، حمایت اجتماعی و ن ظایر آن بررسی شود. پیشنهاد می‌شود پرسشنامه‌های مرتبط دیگر نیز بررسی شود. پیشنهاد می‌شود در پژوهشی دیگر روابط علت و معلولی بررسی شود. پیشنهاد می‌شود پژوهشی بر مبنای تأثیر سبک زندگی اسلامی و بهزیستی معنوی بر رضایت شغلی انجام شود. پیشنهاد می‌شود به‌منظور دستیابی به نتایج گسترده‌تر، جهت تعمیم‌پذیری یافته‌ها، نمونه‌های گسترده‌تری برای پژوهش انتخاب شوند.

منابع

1. Kaur, D., Sambasivan, M., & Kumar, N. (2015). Impact of emotional intelligence and spiritual intelligence on the caring behavior of nurses: a dimension-level exploratory study among public hospitals in Malaysia. *Appl Nurs Res*, 28(4):293-8.
2. Caruso, C. C. (2014). Negative impacts of shiftwork and long work hours. *Rehabil Nurs*, 39(1):16-25.
3. Dagget, T., Molla, A., & Belachew, T. (2016). Job related stress among nurses working in Jimma Zone public hospitals, South West Ethiopia: a cross sectional study. *BMC nursing*, 15(39):1-10.

گفت، تنش و شرایط دشوار در برخی از مشاغل، از جمله پرستاری، اثرات منفی جدی، بر کارآمدی پرستاران و همچنین رضایت شغلی آن‌ها می‌گذارد. رضایت پرستاران، به دلیل مواجهه دائمی با بیماران، حس مسئولیت در برابر افراد بیمار، کار در محیط بالینی، دیدن بیماران در حال مرگ، عدم امکانات لازم در فضای کار، غیر قابل پیش‌بینی بودن برخی از موقعیت‌ها و دیگر عوامل استرس‌زا، تحت تأثیر قرار می‌گیرد که سبک زندگی می‌تواند بر آن تأثیرگذار باشد. سبک زندگی اسلامی، نوعی زندگی، مبتنی بر آموزه‌های مذهبی است. اسلام با ارائه جهان‌بینی ویژه و بنیادی، فرد را برای زندگی دین‌مدارانه، یاری می‌کند و منظومه تکالیف و برنامه‌های کاملی ارائه می‌دهد که تأثیر مفید و مؤثر آن بر حوزه‌های مختلف آشکار است. همچنین برای بهتر زیستن و عملکرد مؤثر، آموزه‌هایی دارد که عمل به آن رضایت و خشنودی را برای نوع بشر به ارمغان می‌آورد؛ و جهان‌بینی مبتنی بر آن، به فرد کمک می‌کند که همه شئون زندگی، از جمله: اجتماعی، باورها، عبادی، اخلاق، مالی، خانواده، سلامت، تفکر و علم، امنیتی و زمان‌شناسی را تحت تأثیر قرار دهد؛ که افراد به کمک آن، بتوانند از پس مشکلاتی که در زندگی و خصوصاً در محیط کار رخ می‌دهد، برآیند.

فرضیه ویژه دوم نشان داد، مؤلفه‌های بهزیستی معنوی (ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با طبیعت)، رضایت را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهش‌های زیر همخوان و همسو است.

قفل‌سازان، رنجبری‌پور و خوشنویس^(۲۳) در پژوهش بر نقش بهزیستی معنوی در پیش‌بینی رضایت شغلی به این نتیجه دست یافتند که بهزیستی معنوی رضایت شغلی افراد را پیش‌بینی می‌کند یارمحمدی، مکارم، حسینی، بخشی و^(۲۴) در بررسی ارتباط بهزیستی معنوی با شادکامی و رضایت شغلی نشان دادند، بهزیستی معنوی با رضایت شغلی رابطه مثبت و معناداری دارد.

احساس پیوند با خداوند و مورد حمایت بودن از طرف نیروهای برتر و بالاتر، باعث می‌شود، فرد، توان روانی بالاتری نیز برای برقراری رابطه بهتر با دنیای اطرافش داشته باشد و باعث می‌شود انطباق بهتری با دیگر انسان‌ها، خصوصاً در محل کار خود داشته و احساس مطلوب‌تری در مورد خود، دیگران و طبیعت پیرامون خود داشته باشد. در تبیین پیش‌بینی رضایت شغلی توسط بعد ارتباط با خدا، می‌توان گفت آنگاه که انسان در توسل به معنویات، تلاش در هم‌نوا ساختن جنبه‌های مختلف زندگی خود با یکدیگر می‌کند، آرامش همراه با رضایت از زندگی، تعهد، مسئولیت‌پذیری و پایبندی به اصول انسانی و اخلاقی را تجربه می‌نماید^(۲۵) که همگی آن‌ها می‌توانند بر بالا رفتن رضایت شغلی افراد تأثیرگذار باشند که مطابق با یافته‌های پژوهش حاضر است. تبیین پیش‌بینی رضایت شغلی توسط بعد ارتباط با خود، می‌توان گفت، باور به معنویات و وجودی برتر و آشنایی باهدف آفرینش انسان به‌عنوان اشرف مخلوقات، به افراد دید مثبتی نسبت به خود می‌دهد؛ که باعث می‌شود، فرد، بینش بهتری نسبت به خود داشته باشد، این بینش به او کمک می‌کند در رویارویی با مشکلات زندگی خصوصاً محیط کاری، عاقلانه و سنجیده برخورد کند که می‌تواند رضایت او را در محیط کار بالا ببرد؛ که مطابق با یافته‌های پژوهش

Journal of the Ministry of Health and Medical Education, Vol. 1, No. 1: 29-9.

13. Lindstrom, J., Peltonen, M., Eriksson, L. G., Ilanne-Parikka, P., Aunola, S., Keinanen-Kiukaanniemi, S., Uusitupa, M. J., & Tuomilehto, J. (2013). Improved lifestyle and decreased diabetes risk over 13 years: long-term follow-up of the randomized Finnish Diabetes Prevention Study. *Journal of Diabetologia*, 56(2):284-293.

14. Jafari, Issa., Kamarzarin, Hamid., Kordmirza, Ezzatollah., And Seifzad, Wali. (1394). The Role of Spiritual Well-Being and Coping Strategies in Predicting Nurses' Job Satisfaction. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery*, Year 4, No. 1: 58-50.

15. Narimani, Mohammad., Ilbigi Gholani, Reza., And Rostami, Maryam. (1393). The Role of Religious Attitude, Spiritual Well-Being, and Social Support in Predicting Life Satisfaction of Mothers of Mentally Retarded Children. *Journal of Islam and Health*, Vol. 1, No. 3: 49-41.

16. Priano, S. M., Hong, O. S., & Chen, J. L. (2018). Lifestyles and Health-Related Outcomes of U.S. Hospital Nurses: A Systematic Review. *Nursing Outlook*, 66(1):66-76.

17. Eslamzadeh, Babak., Rashidi, Hajar., Younessi, Jalil., Khousharkesh, Abolghasem. (2015). Relationship between job satisfaction with quality of life and home adaptation in shift and fixed shift staff in Shiraz hospitals. *Consulting Research*, 14, No. 56: 25-4.

18. ShojaeeBuanloo, Maryam, and Ghorban, Ismail. (1394). Investigating the Relationship between Emotional Intelligence, Job Self-Concept and Job Satisfaction in Employees of North Khorasan Welfare Organization. *North Khorasan Law Enforcement Knowledge*, Vol. 2, No. 7: 80-65.

19. Kavianarani, Mohammad. (1388). Designing a Lifestyle Theory Based on the Islamic Perspective and Making the Islamic Lifestyle Test and Investigating Its Psychometric Properties. PhD thesis. Psychology. Faculty of Psychology, Ministry of Science. Research and technology. University of Esfahan.

20. Dehshiri, Gh. (1392). Development and validation of a questionnaire of spiritual well-being among students. *Journal of Psychological Studies*, Volume 9, Number 4: 97-73.

4. Nam, S. J., Chun, H. J., Moon, J. S., Park, S. C., Hwang, Y. J., Yoo, I. K., Lee, J. M., Kim, S. H., Choi, H. S., Kim, E. S., & Keum, B. (2016). Job stress and job satisfaction among health-care workers of endoscopy units in Korea. *Clin Endosc*, 49(3):266-72.

5. Noben, C., Smit, F., Nieuwenhuijsen, K., Ketelaar, S., Gartner, F., Boon, B., Sluiter, J., & Evers, S. (2014). Comparative cost-effectiveness of two interventions to promote work functioning by targeting mental health complaints among nurses: Pragmatic cluster randomized trial. *International journal Nurs Stud*, 51(10):1321-31.

6. Lopes, H., Lagoa, S., & Calapez, T. (2014). Work autonomy, work pressure, and job satisfaction: An analysis of European Union countries. *The Economic and Labour Relations Review*, 25(2):306-326.

7. Baum, A., & Kagan, I. (2015). Job satisfaction and intent to leave among psychiatric nurses: closed versus open wards. *Archives of Psychiatric Nursing*, 29(4):213-6.

8. Chang, Y., & Edwards, J. K. (2015). Examining the Relationships among Self-Efficacy, Coping, and Job Satisfaction Using Social Career Cognitive Theory and SEM Analysis. *Journal of Career Assessment*, 23(1):35-47.

9. Saiti, A., & Papadopoulos, Y. (2015). School teacher's job satisfaction and personal characteristics. *International Journal of Educational Management*, 29(1):73-97.

10. Zakarian, Sayyid Abolfazl., Hyderatimuri, Gholam., Ahmadinejad, Iman., Abbasinia, Marzieh., Rahmani, Abdul Rasoul., And Asghari, Mehdi. (1392). Investigating the Quality of Work Life Dimensions and its Relationship to Job Satisfaction in an Automotive Industry. *Journal of Iranian Association of Ergonomics and Human Factors Engineering*, Vol. 1, No. 3: 46-36.

11. Jamali, Yousef., Kalanturkoush, Seyed Mohammad., Shafi'abadi, Abdollah., And Salemabadi, Mojtaba. (1396). Developing a Job Satisfaction Model Based on Islamic Lifestyle, Marital Adjustment, and Teacher Gender. *Islamic Journal of Women and Family*, Vol. 5, No. 8: 65-45.

12. Rajbinejad, Mohammad Reza., Haji, Yahya., Mahdavi Talab, Amir., And Rajbinejad, Saeed. (1391). an Investigation of the Islamic Lifestyle from the Perspective of Taiba Life in the Quran.

21. Seifzadeh, Ali, and Haghghian, Mansour. (1394). the Relationship between Islamic Life Style and Women's Job Satisfaction. *Sociology of Islamic Lifestyle*, Vol. 1, No. 4: 174-137.
22. Mohammadpour, Mehri., And Shakariya, Iraj. (1393). Relationship between religiosity, order, sense of security and mental health with job satisfaction in employed women. *Gilan Law Enforcement*, Volume 3, Number 10: 30-1.
23. Lockers, Maryam. Ranjbaripour, Tahereh., And Calligraphy, Goddess. (1395). The Role of Spiritual Well-Being in Predicting Female Teachers' Job Satisfaction. *First International Conference on Psychology and Social Sciences*.
24. Yarmohammadi, Saba., Makarem, Asghar., Hosseini, Mohammad Ali, Bakhshi, Enayat., And Bakhtiari, Vahid. (1394). The Relationship between Spiritual Health with Happiness and Job Satisfaction in Elderly Caregivers in Tehran Elderly Centers. *Elderly Nursing*, Year 2, No. 2: 24-9.
25. Fisher J. (2011). The four domains model: Connecting spirituality, health and well-being. *Religion*, 2(1): 17-28